ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝
Իրավունքի ինստիտուտի տնօրեն
Մ.Ա. Քալաշյան

«04» հուլիսի 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Իրավունքի տեսության և Սահմանադրական իրավունքի

Հեղինակ(ներ)՝ ի.գ.դ., դոկտոր, Ղամբարյան Ա.Ս.
դասախոս, Սարկիսով Հ.Ա.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Իրավաբանական գիտության պատմություն և մեթոդաբանություն

Մագիստրոսի կրթական ծրագիր՝ Սահմանադրական իրավունք, պետության և իրավունքի տեսություն, Գործարարական իրավունք, Քրեական իրավունք և դատավարություն

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.7 Իրավա գիտություն

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

1. Ներածություն

«Իրավաբանական գիտության պատմություն և մեթոդաբանություն» դասընթացը մասնագիտական ցիկլի հիմնական մասի առարկա է և որպես պարտադիր առարկա դասավանդվում է «Իրավագիտություն» մասնագիտության մագիստրատուրայում:

Այս դասընթացը նվիրված է իրավաբանական գիտության մեթոդաբանական ավանդույթների ուսումնասիրությանը, ինչպես նաև իրավագիտական գիտական իմացության ծագումնաբանության հարցերին, ներառյալ իրավաբանական գիտության հիմնական պատմական տիպերի վերլուծությունը:

«Իրավաբանական գիտության պատմություն և մեթոդաբանություն» դասընթացը նպաստում է մագիստրանտների հմտությունների ձևավորմանը՝ իրավունքի ուսումնասիրության գործում գիտական իմացության մեթոդների յուրացման միջոցով, վերացական վերլուծական մտածելակերպի հմտությունների զարգացմանը, ինչպես նաև սովորողների գիտահետազոտական գործունեության նկատմամբ հետաքրքրության խթանմանը:

Դասընթացը փոխկապակցված է ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ: Մասնավորապես, «Իրավաբանական գիտության պատմություն և մեթոդաբանություն» առարկան տրամաբանական և բովանդակային կապ ունի «Գիտական հետազոտությունների մեթոդաբանություն և մեթոդիկա», «Իրավունքի փիլիսոփայություն», «Քաղաքական և իրավաբանական ուսմունքների խնդիրներ»:դասընթացների հետ:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

Դասընթացի նպատակը մագիստրանտներին իրավաբանական գիտության մեթոդաբանությունը ճիշտ հասկանալու կարողության ուսուցանումն է:

Դասընթացի խնդիրները

Այս նպատակին հասնելու համար դրվում են հետևյալ խնդիրները.

- Մագիստրանտների մոտ գիտական աշխարհայացքի և իրավաբանական գիտության ոլորտում առաջացող բարդ խնդիրների վերլուծության կարողությունների ձևավորում.
- Իրավական երևույթների բնույթի և սոցիալական դերի, դրանց ծագման պատմության և զարգացման օրինաչափությունների ուսումնասիրության համակողմանի մոտեցման ձևավորում:

2.1. Կրթական վերջնարդյունքները: Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է.

իմանա՝

- ժամանակակից գիտական ճանաչողության մասին պատկերացումները.
- իրավաբանական գիտության մեթոդաբանության հասկացությունները և սկզբունքները.
- իրավագիտության զարգացման դարաշրջանային փուլերը:

կարողանա՝

- Կողմնորոշվել իրավունքի ճանաչողության մեթոդների մեջ.
- Կիրառել ձեռք բերված գիտելիքները ժամանակակից իրավաբանական գիտության և իրավաբանական պրակտիկայի զարգացման տրամաբանության և օրինաչափությունների ըմբռնման համար.
- Իրավական հարցերի վերաբերյալ տալ մասնագիտական գնահատական.
- Կիրառել ձեռք բերված գիտելիքները գործնականում.
- Ինքնուրույն կատարելագործել մասնագիտական հմտությունները՝ հաշվի առնելով օրենսդրության, տեսության և պրակտիկայի զարգացումը:

2.2. Դասընթացի աշխատատարության բաշխումն ըստ ուսումնական աշխատանքի տեսակների (ակադեմիական ժամերով)

Դասընթացը ներառված է «Հիմնական մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկում» 4 ակադեմիական կրեդիտ (144 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 1 ուսումնական տարվա 1-ին կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	Ամբողջը, ակ. ժամ.	Բաշխում ըստ կիսամյակների					
		1 Կիս	2 Կ				
1	2	3	4				
Ըստ կիսամյակի ընդհանուր դասընթացի ուսուցման ծանրաբեռնվածությունը							
Լսարանային պարապմունքներ							
Դասախոսություններ	16						
Լաբորատոր աշխատանքներ							
Սեմինարներ	16						
Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝ քննություններին նախապատրաստում	76						
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	**քննություն**	**քննություն**					

2.3. Առարկայի ծավալը՝ 108 ժամ, կրեդիտ՝ «4» ECTS:

2.4. Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսու-թյուններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. Իրավաբանական հետազոտությունների հասկացությունը, կառուցվածքը և տեսակները			
Թեմա 2. Դոգմատիկ իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդաբանություն: Սոցիալական իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդաբանություն			
Թեմա 3. Համեմատական իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդաբանություն: Պատմաիրավական հետազոտությունների մեթոդաբանություն			
Թեմա 4. Տեսական ճանաչողության նախնական փուլի գնոսեոլոգիական բնույթը			
Թեմա 5. Հերմեննտիկան որպես իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդ			
Թեմա 6. Սիներգետիկան որպես իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդ			
Ընդամենը	32	16	16

3. Դասընթացի թեմաները և ծավալները:

Թեմա 1. Իրավաբանական հետազոտությունների հասկացությունը, կառուցվածքը և տեսակները.

Իրավաբանական հետազոտության հասկացությունը: Իրավաբանական հետազոտության կառուցվածքը: Իրավաբանական գիտական հետազոտությունների տեսակները:

Թեմա 2. Դոգմատիկ իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդաբանություն: Սոցիալական իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդաբանություն.

Իրավագիտությունում դոգմատիկ մեթոդի էության ուսումնասիրությունը՝ իրավական նորմերի վերլուծության, մեկնաբանման, համակարգման և դասակարգման գործընթացում:

Ուսումնասիրվում է իրավունքը որպես սոցիալական երևույթ՝ օգտագործելով սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդներ (հարցումներ, վիճակագրական վերլուծություն) իրավունքի գործարկման և սոցիալական գործառույթների ուսումնասիրության համար

Թեմա 3. Համեմատական իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդաբանություն: Պատմաիրավական հետազոտությունների մեթոդաբանություն.

Տարբեր երկրների և իրավական համակարգերի նորմերի, ինստիտուտների և իրավական սկզբունքների համեմատական ուսումնասիրություն՝ իրավական համակարգերի համեմատման և լավագույն փորձի հայտնաբերման նպատակով:

Իրավունքի և իրավական ինստիտուտների առաջացման, զարգացման և փոփոխման գործընթացները պատմական պայմաններում՝ իրավունքի պատմական դինամիկայի և օրինաչափությունների բացահայտման նպատակով:

Թեմա 4. Տեսական ճանաչողության նախնական փուլի գնոսեոլոգիական բնույթը.

Տեսական հետազոտության սկզբնական փուլում գիտելիքի ձևավորման առանձնահատկությունները, հարցադրման, հիպոթեզի ձևավորման, մեթոդների ընտրության և գիտական ճանաչողության կառուցման հիմքերի ուսումնասիրություն:

Թեմա 5. Հերմեննտիկան որպես իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդ.

Հերմեննտիկ մոտեցման՝ որպես իրավական տեքստերի, նորմերի և իրավական երևույթների մեկնաբանման մեթոդի, ինչպես նաև վերջինիս դերը իրավունքի իմաստային շերտերի բացահայտման գործընթացի ուսումնասիրություն:

Թեմա 6. Սիներգետիկան որպես իրավաբանական հետազոտությունների մեթոդ.

Քննարկվում է սիներգետիկայի կիրառությունը իրավագիտության մեջ՝ իրավական համակարգերը որպես բարդ ինքնակազմակերպվող համակարգեր դիտարկելու, անկայունության, հավասարակշռության և զարգացման գործընթացները վերլուծելու համար:

4. Գրականության ցանկ

Հիմնական՝

1. История и методология юридической науки: учебник / В.М. Сирых. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2012. – 464 с.
2. Теоретико-методологические проблемы права. / Под ред. проф. М.Н. Марченко. Выпуск 2. – М., 2007

3. Марченко М.Н. Проблемы общей теории государства и права. Учебник в 2-х томах. – М., 2007.
4. Общая теория государства и права. Академический курс в трех томах. /Отв. ред. Проф. М.Н. Марченко. 3-е изд., дораб. и дополн. – М., 2007.
5. Нерсесянц В.С. Философия права. Учебник. 2-е изд. - М., 2006.
6. Царьков И.И. Развитие правопонимания в европейской традиции права. – СПб, 2006.
7. Керимов Д.А. Методология права (предмет, функции, проблемы философии права). – М., 2000.
8. Азаркин Н.М. Всеобщая история юриспруденции. Курс лекций. - М., 2003.
9. Государство и право на рубеже веков (Материалы всероссийской конференции). – М., 2000.
10. Новгорадцев П.И. Историческая школа юристов. - СПб., 1999.
11. Алексеев С.С. Самое святое, что есть у Бога на земле. Иммануил Кант и проблемы права в современную эпоху. - М.: НОРМА, 1998.

Լրացուցիչ՝

1. Нерсисянц В.С. Общая теория государства и права. - М., 2005.
2. Проблемы тории государства и права, истории политико-правовой мысли. Сборник работ учеников, друзей, коллег профессора О.Э. Лейста. – Алматы, 2005.
3. Розин В.М. Развитие права в России как условие становления гражданского общества и эффективной власти. Учебно-методическое пособие. - М.: Московский психолого-социальный институт, 2005.
4. Сафарян Г. Г. Очерки правовой мысли в Армении. - Ереван, 2006
5. Жоль К.К. Философия и социология права. - М., 2005.
6. Абдулаев М.И., Комаров С.А. Проблемы общей теории государства и права. Учебник. – СПб., 2003.
7. Азаркин Н.М. Всеобщая история юриспруденции. Курс лекций. - М., 2003.
8. Мирумян К. Из истории армянской политической мысли. - Ереван, 2002.
9. Проблемы общей теории государства и права. Учебник для вузов. /Под ред. Академика Российской академии наук, д.ю.н., профессора В.С. Нерсисянца. - М., 2001.
10. Теория государства и права. Хрестоматия в 2-х томах./ Автор-составитель В.В. Лазарев, С.В. Липень. – М., 2001.
11. Комаров С.А., Малько А.В. Теория государства и права. - М., 2001.
12. Раянов Ф.М. Юриспруденция: Курс лекций. – Уфа, 2001.
13. Проблемы теории государств и права: Сб. научных трудов. Вып. 4 / Отв. ред. Е.Л. Невзгодина. Омский гос. ун-т. - Омск: ОГУ, 2001.
14. Бачинин В.А. История философии и социологии права. - СПб., 2001.

15. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политических и правовых учений. - М., 2000.
16. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений. / Автор-составитель Р.Т. Мухаев. – М., 2000.
17. Государство и право на рубеже веков (Материалы всероссийской конференции). – М., 2000.
18. Бержель Ж.Л. Общая теория права. - М., 2000.
19. Бабаев В.К., Баранов В.М., Толстик В.А. Теория государства и права в схемах и определениях. - М., 1999. 9
20. Спиридонов Л.И. Теория государства и права. - М., 1999.
21. Черданцев А.Ф. Теория государства и права: курс лекций. – Екатеринбург, 1999.
22. Чиркин В.Е. Государствоведение. М., - 1999.
23. Новгородцев П.И. Историческая школа юристов. - СПб., 1999.
24. Трубецкой Е.Н. Энциклопедия права - СПб., 1998.
25. Назаренко Г.В. Теория государства и права: Учебное пособие. - М., 1998.
26. Венгеров А.Б. Теория государства и права. - М., 1998.
27. Сырых В.М. Теория государства и права. - М., 1998.
28. Сафарян Г. Г. Армянская политико-правовая мысль в XI-XIII веках. - Ереван, 1995.
29. Алексеев С.С. Теория права. – М., 1994.
30. Алексеев С.С. Государство и право. Начальный курс. – М., 1993
31. Чалоян В. К. История армянской философии (древние и средние века). - Ереван, 1975.
32. Хрлопян Г.Т. История армянской социальной философии. - Ереван, 1978. 10

5. Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները:

Խմբային քննարկում. Նպատակը՝ մտքերի փոխանակում կոնկրետ առաջադրված տեսական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գնահատման չափանիշները՝ տեսական պատրաստվածություն, հղումներ հեղինակներին, սեփական կարծիքի հիմնավոր և տրամաբանական փաստարկվածություն, ակադեմիական ակտիվություն, գիտական էթիկայի պահպանման կարողություն:

Ելույթներ ըստ թեմայի. Նպատակը՝ թեմայի կամ հարցի խորացված ուսումնասիրում:

Գնահատման չափանիշները՝ պատասխանի տրամաբանական կառուցում, տեսական և կիրառական գիտելիքների համադրում, օրինակներ բերելու ունակություն, տեսակետների պատճառաբանվածություն:

Ստուգարք. Նպատակը՝ ստուգել ուսանողների գիտելիքները և ելույթների վերլուծության ունակությունը ստացված գիտելիքների արդյունքում: Գրավոր, վերլուծական առաջադրանքների և խնդիրների լուծում: